

Výcvikový program v artefiletike:

**Artefiletika ako preventívna
sociálno – výchovná činnosť v škole**

Mgr. Bronislava Plešková

Názov vzdelávacieho programu:

Organizátor:

Občianske združenie Nervuška - ARTE so sídlom Jurigovo nám. 5, 84104 Bratislava-Karlova Ves
Slovenská republika, IČO: 50335944

Artefiletika ako preventívna sociálno – výchovná činnosť v škole;

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu:

Situácia v dnešných školách je náročná. Pedagogickí i odborní zamestnanci sa potýkajú s javmi, ako je napríklad nárast agresie či ,naopak, anxiózy u detí, narušené interpersonálne vzťahy medzi žiakmi, vysoká rozvodovosť rodičov detí, ktoré svoje emočné problémy prirodzene ďalej prenášajú do prostredia materskej, základnej či strednej školy. V kontexte daných skutočností je možné s istotou tvrdiť, že situácie, s ktorými sa pedagogickí i odborní zamestnanci stretávajú sú jednoznačne náročné. Požiadavky na zvládanie náročných situácií kladú značné nároky na ich profesijnú prípravu. Je preto potrebné venovať osobitnú pozornosť rozvoju zručností, ktoré sú nápomocné pri zvládaní záťažových situácií, pri stimulovaní klímy v triede, pri rozvoji prosociálnych kompetencií či pri rozvíjaní osobnostného potenciálu žiakov. Jednou z možností ako sa daných úloh chopiť je i implementácia artefiletiky, ako nástroja sociálnej stimulácie žiakov, do prostredia výchovy a vzdelávania. Umenie má silný výchovný potenciál, ktorý je v našich materských, základných a stredných školách málo využívaný. Artefiletický prístup stavia na zážitkovom poznávaní a umožňuje rozvoj emocionálnej, sociálnej a tvorivej stránky osobnosti.

Podľa Štátneho vzdelávacieho programu ciele výchovy a vzdelávania predstavujú spoločný základ pre konkretizované predmetové ciele a špecifické ciele prierezových tém, ktoré sa majú vzdelávaním naplniť. Vyvážené sa venuje pozornosť nielen kognitívnym a intelektuálnym aspektom vzdelávania, ale rovnocenne aj sociálnemu a emocionálnemu rozvoju žiakov. Uvedené hľadisko sa premieta do všeobecných cieľov vzdelávania, medzi ktorými je možné nájsť i: rozvoj sociálnych kompetencií a podpora prosociálneho správania žiakov. (Dostupné na: http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/svp_pv_2015.pdf)

Súčasný trendy v pedagogike kladú dôraz na formovanie sociálno-emocionálnej stránky žiakovej osobnosti. Je preto potrebné umožniť učiteľom a odborným zamestnancom aktualizovať svoje zručnosti a vedomosti, aby sa ich profesijné kompetencie odzrkadlili v rozvíjaní osobnosti zvereného žiaka. Pedagóg i odborný zamestnanec má byť vybavený kompetenciami na rozvoj vnútorných kvalít dieťaťa, avšak i seba samého. Ďalej má mať kompetencie v oblasti screeningu, orientačnej diagnostiky vo výtvornom prejave, odhaľovaní prvotných varovných signálov rizikovosti. Zohráva tak významnú úlohu na poli prevencie vzniku porúch správania, emočnej deprivácie, vyrovnávaní sa s traumami, problémami v rodine a patologických javov (napríklad šikanovanie, látkové a nelátkové závislosti, poruchy príjmu potravy, rizikové sexuálne správanie).

Artefiletika je jednou z možností, ktorej podstata predurčuje k rozvíjaniu tvorivej a stimulácií emocionálno-sociálnej stránky detí a žiakov. Potenciál výtvarnej aktivity umožňuje, že sa v súčasnosti výrazne rozvíjajú nové metódy práce s výtvarným artefaktom, ktoré zasahujú hlbšie do osobnosti dieťaťa a umožňujú efektívne rozvíjanie viacerých kompetencií. Artefiletika využíva podobné postupy ako arteterapia, ale v oblasti výchovy, či stimulácie emocionálno-sociálnych kompetencií, nie liečby.

Viacere techniky artefiletiky sa môžu stať inšpiráciou pre prácu pedagogických aj odborných zamestnancov, prostredníctvom ktorých u detí a žiakov môžu rozvíjať emocionálne, sociálne a komunikačné kompetencie. Artefiletika ponúka priestor pre ich rozvoj v prirodzenom priestore dieťaťa, žiaka, akým je škola, ktorú navštevuje. Žiaci môžu prostredníctvom artefiletických techník vyjadriť svoje pochybnosti, vnútorné konflikty, pocity nespokojnosti, strachu či hnevu, sú prostriedkom k lepšiemu pochopeniu seba a zároveň i ostatných. Sociálne ciele artefiletických techník súvisia s rozvojom prosociálneho správania a napĺňaním sociálnych potrieb, akými sú: komunikácia, kooperácia, ocenenie a podpora, tolerancia, rozvoj empatie, spoločné zdieľanie a riešenie záťažových situácií. Pozitívne pôsobia na triednu i školskú klímu, skupinovú dynamiku a koncentráciu. S rastúcimi nárokmi dnešnej doby, nadobúda artefiletika význam aj ako relaxačná a stres uvoľňujúca činnosť.

Vychádzajúc z týchto skutočností, ciele a obsah vzdelávacieho programu sú navrhnuté tak, aby bol pedagogický i odborný zamestnanec vybavený základnými kompetenciami potrebnými na efektívnu implementáciu prvkov artefiletiky v materskej i základnej škole. Predkladaný vzdelávací program sa okrem iného zameriava aj na rozvoj vlastnej kreativity a emocionality účastníkov, na sebakúsenostné princípy využiteľné pri následnej práci so žiakmi. Ponúkame pedagógom i odborným zamestnancom možnosť získať nové zručnosti na aplikáciu prvkov artefiletiky, a tak komplexne rozvíjať osobnosť zvereného dieťaťa a žiaka a prípadne odhaľovať varovné signály rizikového správania.

Forma vzdelávania:

Kombinovaná forma: 60 hodín – z toho 48 prezenčne, 12 hodín dištančnou formou;

Hlavný cieľ:

Predstaviť, rozvíjať, udržať a prehľbovať praktické i teoretické vedomosti o artefiletickom procese u pedagogických i odborných zamestnancov so zameraním na rozšírenie ich profesijných kompetencií potrebných na efektívnu implementáciu prvkov artefiletiky v materských i základných školách.

Špecifické ciele:

- rozvíjať zručnosti a znalosti v oblasti osobnostného, emocionálneho a sociálneho vývinu dieťaťa rozšíreného o prvky artefiletiky,

- rozširovať kompetencie v oblasti aplikácie artefiletických techník a metodiky v rámci vyučovacích a triednických hodín,
- predstaviť široké spektrum rôznorodých artefiletických techník pri práci s deťmi,
- predstaviť spôsoby, akými sa tzv. obyčajné kreslenie stáva diagnostickým predmetom skúmania psychiky dieťaťa alebo relaxačným nástrojom pri nácviku sociálnych vzorcov správania,
- rozširovať kompetencie v oblasti pozitívnej primárnej prevencie v školskej praxi prostredníctvom prvkov artefiletiky.

Návrh obsahu:

1. Úvod do vzdelávania, vymedzenie pojmu artefiletika, možnosti a ciele artefiletiky;
2. Špecifiká artefiletiky. Artefiletika ako spôsob sebavyjadrenia a sebarealizácie;
3. Detská kresba v artefiletike, fázy vývinu detskej kresby;
4. Práca s detskou artefiletickou skupinou v inštitucionalizovanom prostredí;
5. Artefiletika ako prevencia rizikového správania a sociálno – patologických javov;
6. Artefiletika ako spôsob rozvoja prosociálnych kompetencií

Obsah vzdelávacieho programu členený na moduly:

MODUL 1

Téma	Forma	Časový rozsah
Úvod do vzdelávania, vymedzenie pojmu artefiletika, možnosti a ciele artefiletiky		
Teoretické východiská: <ul style="list-style-type: none"> • História výtvarnej tvorby v kontexte rozvoja osobnosti, • Medzníky v rozvoji artefiletiky, • Základné nástroje a možnosti artefiletiky, • Možnosti uplatnenia artefiletiky v školskom prostredí, • Presah artefiletiky a výtvarnej výchovy, • Práca s vlastnými výtvarnými artefaktmi. 	prezenčne	8
Výstup dištančnej formy k modulu 1: <ul style="list-style-type: none"> • Písomná reflexia vlastných výtvarných prác zo stretnutia. Formát A4, rozsah 1 – 2 normostrany 	distančne	2

MODUL 2

Téma	Forma	Časový rozsah
Špecifiká artefiletiky. Artefiletika ako spôsob sebavyjadrenia a sebarealizácie		
<ul style="list-style-type: none"> • Forma, obsah a proces v artefiletike, • Špecifiká individuálnej a skupinovej artefiletiky, 	prezenčne	8

<ul style="list-style-type: none"> • Príprava a priebeh artefietického stretnutia, • Rôzne výtvarné médiá a ich využitie v artefietike, • Symbol versus význam vo výtvarnom prejave, • Artefietické aktivity individuálnou, párovou a skupinovou formou. 		
<p>Výstup dištančnej formy k modulu 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vytvorené portfólio kresieb detí na jednu spoločnú tému (8 artefaktov od 8 detí). 	distančne	2

MODUL 3

Téma	Forma	Časový rozsah
Detská kresba v artefietike, fázy vývinu detskej kresby		
<ul style="list-style-type: none"> • Základné východiská a možnosti využitia artefietiky pri práci s dieťaťom, • Grafický prejav ako indikátor psychiky dieťaťa, • Detská kresba ako spôsob komunikácie, • Význam reflexie v artefietike a výtvarnej tvorbe. 	prezenčne	8
<p>Výstup dištančnej formy k modulu 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vytvorené portfólio kresieb detí (6 – 8 artefaktov od jedného dieťaťa). • Reflexia kresieb z hľadiska artefietiky. Formát A4, rozsah 2 – 3 normostrany 	distančne	2

MODUL 4

Téma	Forma	Časový rozsah
Práca s detskou artefietickou skupinou v inštitucionalizovanom prostredí		
<ul style="list-style-type: none"> • Rola pedagogického a odborného zamestnanca v procese artefietiky, • Artefietika ako súčasť starostlivosti o deti a žiakov, • Etické aspekty práce, vedenie dokumentácie, • Komunikácia s ľuďmi z prostredia dieťaťa a žiaka (iní pedagógovia, odborní zamestnanci, rodičia apod.), • Zážitková výtvarná pedagogika. 	prezenčne	8
<p>Výstup dištančnej formy k modulu 4:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Návrh otázok na vedenie reflektívneho dialógu. Formát A4, rozsah 1 normostrana 	distančne	2

MODUL 5

Téma	Forma	Časový rozsah
Artefiletika ako prevencia rizikového správania a sociálno – patologických javov		
<ul style="list-style-type: none"> • Typy konfliktov, problémových situácií a ich odraz v maľbe a kresbe, • Artefiletika ako stimul osobnostného rozvoja žiakov a detí • Využitie artefiletických techník ako prostriedkov pozitívnej primárnej prevencie, • Artefiletické techniky uvoľňujúce napätie. • Špecifické artefiletické techniky, ich aplikácia, interpretácia a využitie vo výchove a pri podpore rozvoja osobnosti, • Pozitívne zmeny v osobnosti dieťaťa vplyvom artefiletického procesu. 	prezenčne	8
<p>Výstup dištančnej formy k modulu 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vypracovanie metodického postupu konkrétnej artefiletickej techniky so zameraním na výtvarnú hru pre zvládanie agresivity. Formát A4, rozsah 1 normostrana 	distančne	2

MODUL 6

Téma	Forma	Časový rozsah
Artefiletika ako spôsob rozvoja prosociálnych kompetencií		
<ul style="list-style-type: none"> • Výtvarná práca na tému seba prijatie, seba vyjadrenie, seba dôvera, • Súvislosti medzi sebaúctou a psychickým, fyzickým a sociálnym zdravím dieťaťa v kontexte artefiletiky, • Sebaúcta ako najhlavnejší cieľ vzdelávania. • Vyjadrovanie emócií prostredníctvom výtvarného prejavu, • Skupinová artefiletika ako prostriedok na budovanie klímy v triede. 	prezenčne	8
<p>Výstup dištančnej formy k modulu 6:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vypracovanie metodického postupu konkrétnej artefiletickej techniky so zameraním na výtvarnú hru pre rozvoj prosociálnych kompetencií. Formát A4, rozsah 1 normostrana • Reflexia doteraz získaných kresieb jedného vybraného dieťaťa z hľadiska artefiletiky. Formát A4, rozsah 2 – 3 normostrán 	distančne	2

Trvanie:

Maximálne 10 mesiacov

Bližšie určená kategória a podkategória pedagogických zamestnancov, kariérový stupeň, kariérová pozícia:**Kategória:**

Učiteľ, vychovávateľ, odborný zamestnanec;

Podkategória:

Učiteľ pre primárne vzdelávanie, učiteľ pre predprimárne vzdelávanie, učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie (učiteľ druhého stupňa základnej školy), učiteľ strednej školy, učiteľ základnej umeleckej školy, učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie, špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, asistent učiteľa, vychovávateľ, asistent vychovávateľa, psychológ, školský psychológ, školský logopéd, školský špeciálny pedagóg, sociálny pedagóg;

Kariérový stupeň pedagogického zamestnanca:

- začínajúci pedagogický zamestnanec,
- samostatný pedagogický zamestnanec,
- samostatný odborný zamestnanec
- pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou,
- pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou.

Kariérová pozícia: -**Spôsob preukázania príslušnosti k cieľovej skupine:**

Na vzdelávanie bude zaradený každý pedagogický zamestnanec spĺňajúci podmienky na zaradenie na základe písomnej prihlášky. Správnosť v prihláške uvedených údajov a zaradenie pedagogického zamestnanca do príslušnej kategórie, podkategórie a kariérového stupňa potvrdzuje riaditeľ školy.

Ak riaditeľ školy nepotvrdí zaradenie pedagogického zamestnanca do príslušnej kategórie, podkategórie a kariérového stupňa, oprávnenie na zaradenie pedagogického zamestnanca posúdi poskytovateľ na základe príslušných dokumentov, ktoré pedagogický zamestnanec predloží poskytovateľovi.

Profil absolventa:

Absolvent vzdelávacieho programu má kompetencie aplikovať prvky artefietiky do edukačného procesu a vie vytvoriť edukačné, relaxačné a stimulačné aktivity s uplatnením tém a techník artefietiky, pričom akceptuje potreby a možnosti cieľovej skupiny detí, s ktorými pracuje;

Návrh rozsahu:

60 hodín

Spôsob ukončovania vzdelávacieho programu:

Prezentácia pred lektorom a účastníkmi kontinuálneho vzdelávania.

Požiadavky na ukončenie vzdelávania:

1. 80% osobná účasť na prezenčnej forme štúdia.
2. Vypracovanie všetkých úloh z dištančnej formy vzdelávania.
3. Záverečná prezentácia

Obsah prezentácie:

Závěrečná prezentácia pred lektorom a účastníkmi vzdelávania. Obsahom prezentácie bude návrh metodického postupu: dvoch artefietických aktivít z obsahu modulov so zameraním na využitie získaných zručností.

Prezentácia bude spracovaná vo forme súboru v MS PowerPoint v rozsahu 8 - 10 snímok alebo vo formáte Word a odovzdaná aj v printovej podobe.

Predpokladaný termín začatia vzdelávania:

právoplatným rozhodnutím o akreditácii;

Garant:

Mgr. Ľubica Hamarová, Zakvášov 1520/38, 017 07 Považská Bystrica.

Garant spĺňa kvalifikačný predpoklad v zmysle § 43 ods. 5 zákona č. 317/2009 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Lektori:

Mgr. Bronislava Plešková, Jurigovo nám. 5, 841 04 Bratislava;

Finančné, materiálne, technické a informačné zabezpečenie:

Organizátor je vybavený dostatočným finančným, materiálnym a technickým vybavením nevyhnutným na realizáciu vzdelávacieho programu;